

Sayı: 32657917-610-103407
Konu: Soru Önergesi(7/19865)

09/07/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 04/04/2013 tarih ve 31853594-610-2-3742-1807 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan; İstanbul Milletvekili Sayın Av. Mahmut TANAL tarafından Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen ve Bakanlığımız koordinatörlüğünde yazılı olarak cevaplandırılması tensip edilen 7/19865 Esas Numaralı yazılı soru önergesine ilişkin hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Ayşenur İSLAM
Bakan

EKLER :
Soru Önergesi Cevabı

DAĞITIM :

Gereği: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Bilgi: Başbakanlığa

Güvenli Elektronik İmzalı
Aşlı İle Aynıdır

10.7.2014
Mürsel YILMAZ
Bilgisayar İşletmeni

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.

İlgili soru önergesinde;

“Türkiye’de sosyal amaçlı kamu harcamalarının, gelir eşitsizliğini azaltmadaki rolü açısından aşağıdaki sorularımın cevaplandırılması gereği doğmuştur;” ifadeleri yer almaktadır. Bu bağlamda;

SORU 1: Sosyal amaçlı kamu harcamalarının sebebi nedir?

CEVAP 1: Ülkemizde sosyal amaçlı transferlerin yasal dayanağını T.C. Anayasası’nın ilgili maddeleri oluşturmakta olup, Anayasamızın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti’nin sosyal bir hukuk Devleti olduğu belirtilmiştir. Bu maddenin yanı sıra Anayasamızın 10. maddesinde “Çocuklar, yaşlılar, engelliler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” ibaresi yer almaktadır. Bahse konu iki madde ülkemizde yürütülmekte olunan kamu sosyal transferlerinin Anayasal dayanağını oluşturmaktadır. Ayrıca Anayasa Mahkemesi de çeşitli kararlarında sosyal devlet ilkesini yorumlamak suretiyle sosyal amaçlı kamu harcamalarının gereğini vurgulamıştır.

Sosyal amaçlı kamu harcamalarının nedeni; yoksul ve muhtaç durumda bulunan ve çoğunlukla istihdam piyasası dışında kalan hedef kitlenin yapılan yardım ve destekler ile sosyo-ekonomik durumunu iyileştirerek yoksulluk eşiği altında kalmasının engellenmesi, sosyal adaletin sağlanması ve gelir dağılımının iyileştirilmesini devletin topluma karşı sosyal görevlerinden sayılmış olmasıdır.

SORU 2: Sosyal amaçlı kamu harcamalarının gelir eşitsizliğini gidermede rolü var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?

SORU 3: Türkiye sosyal harcamalar yönünden OECD ülkeleri arasında kaçınıcı sıradadır?

SORU 4: Sosyal amaçlı kamu harcamalarının ülkemizde ve OECD ülkelerinde tek tek belirtmek üzere yüzdelik bazda yatırım oranları nelerdir?

SORU 5: Anayasamızda “Türkiye Cumhuriyeti Devleti sosyal bir hukuk devletidir” yazıyor olsa da üç ve dört numaralı sorularımıza verilecek cevapta veriler bunun tersini söylüyor mu? Bu durumun iyileştirilmesini düşünüyor musunuz?

SORU 6: Türkiye kamu harcamaları bazında alt sıralarda bir ülke midir?

CEVAP 2-3-4-5-6: Türkiye’de yoksullukla ilgili araştırmaların veri kaynağını hane halkının gelir, harcama ve sosyo-ekonomik durumlarıyla ilgili bilgilerinin derlendiği araştırmalar oluşturmaktadır. Bahse konu araştırmalar Türkiye İstatistik Kurumu eliyle yürütülen hane halkı bütçe anketi ile hane halkı gelir ve yaşam koşulları araştırmalarıdır.

Dünya Bankası ile yapılan ortak çalışmalar sonunda belirlenen yoksulluk metodolojisine göre, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2002 yılından itibaren, hane halkı bütçe anketi verilerine dayalı olarak yoksulluk göstergeleri hesaplanmaktadır.

TÜİK'in yayınlamış olduğu yoksulluk çalışmalarında 1dolar, 2.15 dolar ve 4.3 dolar olarak tanımlanan yoksulluk sınırları ile harcaması bu sınırların altında kalan yoksul nüfus oranları da hesaplanmaktadır.

2006 yılından itibaren kişi başına günlük 1 doların altında harcama yapan kişi bulunmamaktadır. Günlük 4.3 doların altında yaşayan toplum kesimi oranında da ciddi iyileşmeler sağlanmıştır. Zira 2002 yılında bu oran %30,30 iken 2012 yılında %2,27'ye indirilmiş, günlük 2.15 doların altında yaşayan toplum kesiminin oranı 2002 yılında %3,04 iken 2012 yılında bu oran %0,06 olarak gerçekleşmiştir. 10 yıllık süreç zarfında yoksulluk rakamlarında fark edilir düzeyde bir azalma gerçekleşmiş ve Türkiye'nin yoksullukla mücadele stratejisi mutlak yoksullukla mücadeleden, birçok OECD ülkesinde olduğu gibi insani gelişim eksenine yönelmiştir.

Sosyal koruma alanında yürütülen çalışmalar neticesinde 2002 yılından 2012 yılına kadar yoksulluk oranlarında önemli oranda düşüş gerçekleşmiştir. Bununla birlikte;

- 2002 yılında sosyal yardım ve sosyal hizmet alanında kullanılan kaynak miktarı 1,3 milyar TL iken, 2012 yılı sonu itibariyle yaklaşık 15 kat artarak yaklaşık 20 milyar TL'ye yükselmiştir.
- Sosyal yardım ve hizmet harcamalarının GSYH'ye oranı 2002 yılında % 0,5 iken, 2012 yılı sonu itibariyle bu oran %1,4'e yükselmiştir.
- Bahsi geçen yıllar arasında Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın 3 kattan fazla arttığı göz önünde bulundurulduğunda sosyal yardım ve hizmetlerdeki artışın büyüklüğü daha iyi anlaşılır.

Hizmetin ve ihtiyacın gerekliliği ölçüsünde 2002 yılından 2012 yılına kadar farklı, yeni ve kapsayıcı sosyal yardım ve sosyal destek programları uygulanmış ve bu hizmetlere ihtiyacı olan vatandaşlarımızın tamamına yakını bu programlar kapsamına alınmıştır. Bu somut programlar kapsamında;

- 16 milyon öğrenciye ücretsiz ders kitabı verilmesi,
- 3 milyon çocuk için annelere düzenli nakit desteği verilmesi,
- Eşi vefat eden kadınlara düzenli nakdi yardım verilmesi,
- TOKİ ile işbirliği içinde yoksul hanelerin en temel gereksinimlerinden biri olan barınma ihtiyaçlarının karşılanması için 20 yıl boyunca 100 TL taksit ödeyerek sahip olunabilen "sosyal konutların" yapılması,
- Taşınmalı eğitimde yıllık ortalama 600 bin öğrencinin öğle yemeği giderlerinin karşılanması,
- 2 milyonu aşkın haneye her yıl düzenli olarak yakacak yardımı yapılması,
- Yıllık ortalama 43 bin engelli öğrencinin okullarına ücretsiz taşınması,
- Gelir getirici ve sosyal amaçlı projeler ile vatandaşlarımızın sürdürülebilir gelire kavuşturulması,

- Yıllık olarak 1,2 milyon engelli ve yaşı vatandaşlarımıza düzenli nakdi yardım yapılması,
- Yıllık ortalama 410 bin ağır engelli vatandaşımızın bakım hizmetlerinin karşılanması amacıyla aylık bir asgari ücret tutarında evde bakım aylığı uygulamasının yürütülmesi,
- Yıllık ortalama 40 bin çocuk için ailelerine sosyal ve ekonomik destek sağlanması,
- Kurum bakımında yaklaşık her yıl 14 bin çocuk, 11 bin yaşı, 5 bin engelli ve 2 bin kadına ilişkin hizmet sunumu ve bu kapsamdaki giderlerin karşılanması,
- Engelli vatandaşlarımıza yönelik özel eğitim giderlerinin karşılanması,
- Yüksek Öğrenim ve Kredi Yurtlar Kurumu aracılığı ile yükseköğrenimine devam eden yoksul aile çocuklarına burs verilmesi,
- Sosyal yardım almak için başvuru yapan ve çalışabilecek durumdaki vatandaşlarımızın İŞKUR veri tabanına kayıt edilerek iş edinmelerinin sağlanması (Bu kapsamda 2013 yılı itibariyle 43 bin kişi işe yerleştirilmiştir.)
- Muhtaç durumdaki asker ailelerine yönelik nakdi yardım programı başlatılması,
- Genel Sağlık Sigortası uygulamasına geçilerek sağlık güvence kapsamının genişletilmesi ve ihtiyaç sahibi 9 milyon kişinin genel sağlık sigortası primlerinin devlet tarafından ödenmesi gibi birçok sosyal yardım ve sosyal destek programı bahse konu dönem içerisinde hayata geçirilmiş yahut kapsamı genişletilmiştir.

Bu uygulamaların yanı sıra vatandaşlarımızın hizmetlere erişimini kolaylaştırmak ve sosyal yardım sistemini daha etkin kılmak adına;

- Sosyal Yardım Bilgi Sistemi (SOYBİS) nin hayata geçirilmesi,
- Alo Sosyal Yardım Hattı (144)' nin hayata geçirilmesi,
- Sosyal yardım alanında merkezi veritabanı (Yoksulluk Envanteri) oluşturularak hizmetlere etkin ve kolay erişim sağlanmıştır.

Yapılan bu çalışmalar ve hayata geçirilen uygulamalar ile sosyal amaçlı kamu harcamalarının etkin, hesap verilebilir ve hedef kitleye en hızlı şekilde ulaştırılması sağlanmaktadır.